

Η Εγκύκλιος του 1920 και το Μήνυμα των Προκαθημένων του 2008: Μια σύγκριση

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σύγκριση της εγκυκλίου του 1920 και του Μηνύματος των Προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών του 2008

Εισαγωγή

Η κοινωνία, είναι ένας ζωντανός οργανισμός που δημιουργεί, αλλά και αντιμετωπίζει κατά καιρούς διάφορα ζητήματα. Κάποια από αυτά τα ζητήματα έχουν ως συνέπεια τη μη ομαλή λειτουργία της κοινωνίας. Σε αυτά τα ζητήματα προσπαθεί να δώσει λύσεις, είτε μέσω μεμονωμένων προσώπων, είτε μέσω οργανισμών. Λύσεις που σκοπό έχουν την καλύτερη ποιότητα ζωής των ανθρώπων που απαρτίζουν τις κοινωνίες.

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται συγκριτικά δύο κείμενα που έχουν μεταξύ τους μια απόσταση ενενήντα ετών• η εγκύκλιος του Οικουμενικού Πατριαρχείου (1920) και το μήνυμα των προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών (2008). Κείμενα που ασχολούνται με προβλήματα της εποχής τους αλλά και με ζητήματα διαχρονικά

(ένωση των Εκκλησιών). Η Εκκλησία ως ζωντανός οργανισμός είναι παρούσα στις διάφορες κρίσεις έχοντας λόγο, προτάσεις, λύσεις.

Στο πρώτο και τρίτο μέρος γίνεται λόγος για το ιστορικό πλαίσιο της εγκυκλίου (1920) και του μηνύματος (2008). Γίνεται μια αναφορά στα γεγονότα που προϋπήρξαν και στα προβλήματα που ανέκυψαν από αυτά. Ακόμη παρουσιάζονται οι αφορμές που έγιναν η αιτία να συνταχθούν τα ανωτέρω κείμενα, οι συντάκτες τους και οι παραλήπτες τους.

Στο δεύτερο μέρος αναπτύσσεται η θεματική της εγκυκλίου (1920), δηλαδή, τον σκοπό που έχει, τα προβλήματα που θίγει και τις λύσεις που προτείνει για αυτά• λύσεις που προσπαθούν να δοθούν μέσα από ένα οικουμενικό πνεύμα.

Στο τέταρτο μέρος αναπτύσσεται η θεματική του μηνύματος (2008). Και εδώ γίνεται λόγος για τον σκοπό, τα προβλήματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνία και τις λύσεις που προτείνει για αυτά.

Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος, γίνεται σύγκριση των δύο κειμένων εστιάζοντας τόσο στις ομοιότητες όσο και στις διαφορές των θεματικών τους εννοιών• με ποια θέματα ασχολείται η εγκύκλιος και με ποια το μήνυμα καθώς και με ποια θέματα δεν ασχολείται το μήνυμα που ασχολείται η εγκύκλιος και αντίστροφα.

1. Το ιστορικό πλαίσιο έκδοσης της εγκυκλίου

του 1920

Η Ευρώπη, και στο σύνολό του όλος ο κόσμος, αντικρίζει τα σημάδια που άφησε ο Α΄ παγκόσμιος πόλεμος, στις χώρες που έλαβαν μέρος και στους πολίτες. Ένας πόλεμος που έπληξε την ανθρωπότητα, την ανθρωπιά, τη ζωή και κυρίως τον ψυχισμό του κάθε ανθρώπου ξεχωριστά. Τα ορατά αποτελέσματα, κυρίως στην Ευρώπη, ήταν οκτώ εκατομμύρια νεκροί, έξι εκατομμύρια ανάπηροι και τεράστιες υλικές ζημιές. Το σπουδαιότερο όμως ήταν ότι βγήκε από τον πόλεμο ηθικά καταρρακωμένη.

Σε κοινωνικό επίπεδο ο πόλεμος προκάλεσε βαθιές μεταβολές. Ο μεγάλος χαμένος ήταν τα μεσαία στρώματα (μισθωτοί, μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, ελεύθεροι επαγγελματίες), τα οποία σε πολλές περιπτώσεις καταστράφηκαν οικονομικά[1]. Αυτή η καταστροφή οδήγησε όλα τα έθνη να πάρουν μία κοινή απόφαση για την αποφυγή νέων συγκρούσεων. Για το λόγο αυτό οι νικητήριες δυνάμεις του πολέμου, στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν το σύστημα ασφάλειας και να δημιουργήσουν ένα θεσμοθετημένο πλαίσιο συνεργασίας, ενσωμάτωσαν στη συνθήκη των Βερσαλλιών (1919), το σύμφωνο για τη δημιουργία της Κοινωνίας των Εθνών[2]. Η Κοινωνία των Εθνών αποτέλεσε τον πρώτο οργανισμό ο οποίος προσπάθησε να διασφαλίσει το διεθνές κυριαρχικό καθεστώς που προέκυψε από έναν παγκόσμιο πόλεμο[3]. Γεννήθηκε από την προσδοκία αποφυγής νέων συγκρούσεων, ως ένας διεθνής οργανισμός όπου θα μπορούσαν να απευθύνονται τα κράτη για να επιλύουν ειρηνικά τις μεταξύ τους διαφορές[4].

Η λήξη του Α΄ παγκοσμίου πολέμου και η συνακόλουθη συγκρότηση της Κοινωνίας των Εθνών δεν άφησε αδιάφορες τις χριστιανικές Εκκλησίες Ανατολής και Δύσης. Θα αποτελέσει έναυσμα προβληματισμού για τη δημιουργία ενός διαχριστιανικού οργάνου, το οποίο να δίνει ενιαία μαρτυρία και να στηρίζει την προσέγγιση των Εκκλησιών[5]. Τα αίτια προσέγγισης βρίσκονται στα απομεινάρια που άφησε ο πόλεμος και τα κοινωνικά προβλήματα που προέκυψαν, όπως ο αλκοολισμός, η περιττή πολυτέλεια, η ηδυπάθεια, η φτώχεια[6].

Σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως Εκκλησία που βιώνει την πολυθρησκευτικότητα στην πόλη της έδρας του και έχει σχέση αμοιβαίας αγάπης με την υπόλοιπη χριστιανοσύνη σε όλο τον κόσμο, θα κωδικοποιήσει τον γενικότερο τούτο πόθο στην περίφημη συνοδική εγκύκλιο προς τις απανταχού Εκκλησίες του Χριστού, η οποία ανάγεται σε εισήγηση του τοποτηρητή του θρόνου Προύσης Δωροθέου. Συντάσσεται από τον καθηγητικό σύλλογο της θεολογικής σχολής Χάλκης – Σελευκείας Γερμανό, Ι. Ευστρατίου, Β. Στεφανίδη, Β. Αντωνιάδη, Π. Κομνηνό – και εξαπολύεται στις αρχές του 1920 σε όλες τις Εκκλησίες[7].

[Συνεχίζεται]

[1] Ε. Λούβη και Δ. Ξιφαρά, *Νεότερη σύγχρονη ιστορία Γ΄ Γυμνασίου* (Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, 2008)111.

[2] Τα Νέα, *Η μεγάλη ιστορία του 20^{ου} αιώνα. Μεσοπόλεμος, Δημοκρατίες και Ολοκληρωτισμός Τομ. Γ΄* επιμ. έκδ. Αποστολοπούλου, Μ. και Σφυρορέα, Σ. (Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2002)21.

[3] Τα Νέα, όπ. παρ., σελ. 24.

[4] Ε. Λούβη και Δ. Ξιφαρά, όπ. παρ., σελ. 98.

[5] Βαρέλλα, Ε., «Το ιστορικό της συμμετοχής της Ορθοδοξίας στην Οικουμενική κίνηση», στο *Η Ορθοδοξία στον 20^ο αιώνα. Η Ορθόδοξη Εκκλησία και η Οικουμενική κίνηση Τομ. Β΄* (Πάτρα: Εκδόσεις Ε.Α.Π., 2001)17.

[6] Σ. Δεσπότη, «Χριστιανισμός της Ανατολής και Χριστιανισμός της Δύσης: από το σχίσμα στην ενότητα», στο *Η Ορθοδοξία στον 20^ο αιώνα. Ο διάλογος της Ορθοδοξίας με Δύση και Ανατολή, Τομ Γ΄* (Πάτρα: Εκδόσεις Ε.Α.Π., 2008)117.

[7] Ε. Βαρέλλα, όπ. παρ., σελ. 17